

StichtingHollandpromote.com

Juridische Advisering, Mediation en Uitgever van het tijdschrift eJNR, ISSN 1871-5141

De meest fatale combinatie van functies in de Nederlandse rechtspraak

Prof.dr.ir. A.F.P. van Putten, 5645KK Eindhoven

Samenvatting

Raadsheer plaatsvervanger en tevens advocaat? Sinds 1996 een gesignaleerde inherent fatale combinatie van functies, bestaande uit twee innerlijk tegenstrijdige taken, enerzijds uitgeoefend door een rechtsprekend ambtenaar, anderzijds door een advocaat de belangenbehartiger van de burger, met essentieel verschillende doelstellingen. De praktijk van deze tegenstrijdige beëdigde functies in één persoon, leidt impliciet tot het plegen van meeneed omdat deze functies niet te scheiden zijn na het afleggen van de eed. Dit is in het Nederlands recht een uitzonderlijke en unieke combinatie van functies, die nergens anders wordt aangetroffen in de ons omringende landen en na 22 jaar nog steeds actueel is. Dit fenomeen is ontstaan uit nood, maar wordt thans door advocaten beschouwd als een eer.

1

Historische achtergrond²

De combinatie van nevenfuncties in de rechterlijke macht is eerder aan de orde gesteld in het rapport 'Integriteit Rechterlijk Macht' (IRM) 1996 en wordt tot op de dag van vandaag nog steeds aangetroffen in de dagelijkse praktijk van het rechtsbedrijf.³

Vele burgers zijn slachtoffer van foute procedures, die zich in Nederland niet zouden mogen voordoen. Woede en onvrede over onrecht werd verontwaardiging en leidde tot een gedreven vastberadenheid om boven de details uit van individuele ervaringen, het falen van het **systeem** zichtbaar te maken en deze laakbare rechtsprekende constructie aan de kaak te stellen in een rapport. Indertijd werd het voortouw genomen door een viertal personen. Maar het gaat niet slechts om kritiek; er zijn ook suggesties gedaan voor verbetering. De

---

¹ Advocatenblad, 12 mei 2012; aflevering 06-2012

² Deze tekst is een bewerking van de tekst ontleend aan de inleiding van het IRM rapport 1996

³ Verontruste burgers zoeken corrupte rechters, Frits Conijn, Dagblad Trouw, 20 december 1997

samenstellers van het rapport 'Integriteit Rechterlijke Macht' (IRM) hebben geprobeerd het algemeen belang te dienen van **de** Nederlander.

De auteurs van dit rapport hebben in feite recht gedaan aan art. 6 EVRM: de burger heeft RECHT, op **professionele, bekwame, ervaren, onafhankelijke** rechters die recht spreken met hoge kwaliteit, conform de wet en datgene doen wat zij beloofd hebben in hun ambtseed: **eerlijkheid, nauwgezetheid en onpartijdigheid!** Dat daar nog véél aan schort is onbetwist zichtbaar.⁴ Nog steeds heerst bij veel burgers de overtuiging dat het slecht gesteld is met de Integriteit van de **Rechterlijke Macht**, vooral in het **civiele recht** en dat daaraan een heleboel verbeterd kan en moet worden. Maar wat is integriteit? Als iemand steeds iets zegt, maar het tegenovergestelde doet, is geen sprake meer van integriteit. Vele voorbeelden van schendingen van integriteit worden niet alleen in het recht gevonden maar ook in de dagelijkse (inter)nationale politiek.

Integriteit binnen de rechtspraak staat nog steeds onder druk als gevolg van belangenverstrengeling door nevenfuncties⁵. Deze belangenverstrengeling vertoont vaak grensoverschrijdend gedrag en wordt uitgehold door het 'instituut' / systeem **rechter plaatsvervanger advocaat**, een in deze omvang voor Nederland uniek fenomeen voor Europa.⁶ Dit rapport is tot 2006 geactualiseerd en aangevuld met gebruikmaking van openbare bronnen door drs. Nico Burhoven Jaspers, MBA, die uiteindelijk het dodelijk slachtoffer is geworden van een ongekend corrupte financiële belangenverstrengeling op het hoogste niveau. De samenstellers van dit rapport hebben destijds een oordeel gevraagd aan de burger en aan de politiek over de feitelijke werkelijkheid en de conclusies.⁷ Dit heeft destijds geleid tot enige 'window dressing', in essentie is niets veranderd, maar eerder verslechterd. Steeds opnieuw blijkt dat door belangen de wet terzijde wordt gesteld en wordt de burger gewoon belazerd.

In de volgende secties wordt de **kern** van dit fundamenteel foute systeem nader belicht. Als referentiekader wordt uitgegaan van de eed van de betrokken beroepsgroepen, respectievelijk de rechtsprekende functionarissen en de advocaat.

---

⁴ Toegewezen wraking van 29 November 2011, rechtbank 's-Hertogenbosch, 238553/EXRK 11-205

⁵ NRC: Het OM 2018

⁶ Het aantal rechters plaatsvervanger is 492 waarvan 126 ook advocaat zijn. Het aantal raadsheren-plaatsvervanger is 598 waarvan 128 advocaat zijn. (opgave 2012)

⁷ De samenstellers en initiatiefnemers van dit rapport zijn Henk Rem, Rob van der Vaart, Drs. Nico Burhoven Jaspers MBA en Mr. Paul Ruijs.

De eed en de taken van een functionaris met rechtspraak belast (Wrra)

Ik zweer/beloof dat ik trouw zal zijn aan de Koning, en dat ik de Grondwet en alle overige wetten zal onderhouden en nakomen.

Ik zweer/verklaar dat ik middellijk noch onmiddellijk, onder welke naam of voorwendsel ook, tot het verkrijgen van een benoeming aan iemand iets heb gegeven of beloofd, noch zal geven of beloven.

Ik zweer/verklaar dat ik nimmer enige giften of geschenken hoegenaamd zal aannemen of ontvangen van enig persoon van wie ik weet of vermoed dat hij een rechtsgeding heeft of zal krijgen waarin mijn ambtsverrichtingen te pas zouden kunnen komen.

Ik zweer/beloof dat ik mijn ambt met eerlijkheid, nauwgezetheid en onzijdigheid, zonder aanzien van personen, zal uitoefenen en mij in deze uitoefening zal gedragen zoals een goed rechterlijk ambtenaar betaamt.

Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!/Dat verklaar en beloof ik!⁸

De eed en de taken van een advocaat als belangenbehartiger (art. 3 Aw)⁹

'Ik zweer (beloof) getrouwheid aan de Koning, gehoorzaamheid aan de Grondwet, eerbied voor de rechterlijke autoriteiten, en dat ik geen zaak zal aanraden of verdedigen, die ik in gemoede niet gelove rechtvaardig te zijn.

In de praktijk blijkt dat er nergens zoveel gelogen wordt als in het civiele recht, in het bijzonder door advocaten. De gestelde voorwaarden en eisen zijn theoretisch van aard: art. 21. Rv: *“Partijen zijn verplicht de voor de beslissing van belang zijnde feiten volledig en naar waarheid aan te voeren”*.....

en ook

---

⁸ Krachtens de wet is de rechterlijk ambtenaar verplicht tot geheimhouding van de gegevens waarover hij bij de uitoefening van zijn taak de beschikking krijgt en waarvan hij het vertrouwelijk karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, behoudens zover enig wettelijk voorschrift tot mededeling verplicht of uit zijn taak de noodzaak tot mededeling voortvloeit. Daarbij is de rechterlijk ambtenaar met rechtspraak belast, verplicht tot geheimhouding van hetgeen in de raadkamer over aanhangige zaken is geuit. De rechterlijk ambtenaar met rechtspraak belast, mag zich niet op enige wijze inlaten met partijen of hun **advocaten**, procureurs of gemachtigden over enig voor hem aanhangig geschil of een geschil waarvan hij weet of vermoedt dat deze voor hem aanhangig wordt.

⁹ Advocateneed verdient nadere beschouwing, mr. N. Christopoulos, april 1999, Advocatenblad.

“De advocaat dient zich zowel in als buiten rechte te onthouden van het verstrekken van feitelijke gegevens waarvan hij weet, althans behoort te weten, dat die onjuist zijn.”

Gedragsregels 2018, regel 8. In die gevallen pleegt de advocaat bedrog.¹⁰

In werkelijkheid bestaat dit alleen op papier, daar de praktijk anders leert.¹¹

Een advocaat die willens en wetens liegt over bepaalde vaststaande feiten in zijn functie als (beëdigd) advocaat, handelt in strijd met zijn ambtseed, waardoor gesproken kan worden van meened. Immers een advocaat is kennisdrager en getuigt van deze kennis tijdens zijn functioneren als advocaat.

In de Gedragsregels van de NOVA (2018) voor advocaten is het volgende vastgelegd:

Art. 10 a AW:¹²

“In het belang van een goede rechtsbedeling draagt de advocaat zorg voor de rechtsbescherming van zijn cliënt. Daartoe is de advocaat bij de uitoefening van zijn beroep:

- a) onafhankelijk ten opzichte van zijn cliënt, derden en de zaken waarin hij als zodanig optreedt;*
- b) partijdig bij de behartiging van de gerechtvaardigde belangen van zijn cliënt*
- c) deskundig en kan hij beschikken over voldoende kennis en vaardigheden;*
- d) integer en onthoudt hij zich van enig handelen of nalaten dat een behoorlijk advocaat niet betaamt; en*
- e) vertrouwenspersoon en neemt hij geheimhouding in acht binnen de door de wet en het recht gestelde grenzen.”*

Benadrukt dient te worden dat de **advocateneed**, de kernwaarden, de wettelijke tuchtnorm en de gedragsregels dienen te prevaleren boven andere in de praktijk gebruikte gedragscodes, richtlijnen en *best practises*. Advocaten kunnen derhalve niet aan dergelijke (andere) gedragscodes worden gebonden wanneer dat in strijd komt met de inhoud van de advocateneed, kernwaarden, wettelijke tuchtnorm en deze gedragsregels.

---

¹⁰ ECLI:NL:PHR:2013: 918

¹¹ *Kwade zaken, De moraal van het juridisch beroep*, Hendrik Kaptein, Ars Aequi, 2006, pagina 176 e.v.

¹² Vademecum advocatuur 2018, Wet- en regelgeving.

De gevolgen van de afgelegde eed in de uitoefening van hun taak als raadsheer plaatsvervanger advocaat.

Ambtenaren met rechtspraak belast leggen een eed af die hun hele leven van kracht blijft, immers ze zijn voor het leven benoemd. Advocaten leggen voor de uitoefening van hun taak ook een eed af. Bij de uitoefening van hun functie als Rechter / Raadsheer plaatsvervanger advocaat, zijn en blijven beide eden **tegelijkertijd** hun werking behouden! Deze simultane hoedanigheid houdt een niet te scheiden innerlijk conflict in, dat ondanks alle rechtvaardigingen en mooie woorden meer te maken hebben met drogredeneringen, daar ze zijn gebaseerd op fundamentele tegenstrijdige grondbeginselen.¹³

De tegenwoordig wettelijk toegestane **samenvoeging** van deze twee hoedanigheden, ex art. 8 Wet RO, maakt dat de combinatie principieel onjuist is en bevat innerlijke tegenstrijdigheden door het verschil in inhoud, strekking en doelstelling van de afgelegde eden. Plaatsvervangers worden net als vaste rechters / raadsheren voor het leven benoemd, maar hebben geen zesjarige RAIO – SSR opleiding gevolgd. Aan de bevoegdheid en kwaliteit van rechter/ raadsheer plaatsvervanger tevens advocaat mag dan ook getwijfeld worden.

Door het laten vervallen en wijzigen van het **oorspronkelijke verbod** ter zake deze twee incompatibiliteiten ex art. 8 Wet RO e.v.: dat rechters en raadsheren niet tevens advocaat, notaris kunnen zijn, is de deur wagenwijd opengezet voor de mogelijkheid om twee meesters te dienen.¹⁴

Een vergelijkend onderzoek

Een eenvoudige vergelijking toont het schrille en onoverbrugbare contrast tussen beide beroepsgroepen en hun eden. Rechters en raadsheren plaatsvervanger leggen een eed af en zijn voor het leven benoemd en dienen een **algemeen maatschappelijk** belang voor een eerlijke rechtsbedeling tussen betrokken partijen.

Advocaten die optreden als rechter en /of raadsheer plaatsvervanger, hebben naast hun beroepseed als advocaat **een tweede eed** afgelegd als rechter / raadsheer plaatsvervanger en zijn eveneens voor het leven benoemd. Het moge duidelijk zijn dat de inhoud en strekking van beide eden innerlijk conflicterend zijn en niet compatibel. Immers een

---

¹³ Advocatenblad, nr. 6, 12 mei 2012

¹⁴ Nergens beter is deze tegenstrijdigheid van belangen al beter verwoord dan in het IRM rapport van 1996.

functionaris met rechtspraak belast dient een algemeen maatschappelijk belang, een advocaat dient een individueel belang en is in die zin per definitie partijdig.

Gesteld wordt dat een advocaat zich niet **kàn** distantiëren van zijn eed als advocaat als hij optreedt als rechter / raadsheer plaatsvervanger. Zijn functioneren kan niet los gezien worden van de gedragsregels, advocateneed en kernwaarden die een **eenzijdige** belangenbehartiging voorschrijven. Een rechter / raadsheer is per definitie een **tweezijdige** belangenbehartiger. Deze twee taken zijn onverenigbaar!

In de kern van de zaak is het in het Nederlands recht toegestane systeem van rechter raadsheer plaatsvervanger / advocaat een gedrocht, dat misschien uit een tijdelijke nood is ontstaan, maar geen grondslag vindt in de wet noch in totaal verschillende functionaliteit van beide beroepsgroepen. In vele praktijkgevallen heeft dit geleid tot ontoelaatbare resultaten met dramatisch gevolgen voor betrokkenen. In het algemeen ligt deze zaak anders voor rechtsgeleerden, hoogleraren en wetenschappers, niet advocaat zijnde, die geen eed hebben afgelegd die kan conflicteren met de ambtseed van een rechtsprekend ambtenaar. De beroepsgroep van notarissen en curatoren (meestal) advocaat zijnde, is geen onderdeel van dit onderzoek.

Een meinedige combinatie van taken

Bij de uitoefening en het bestaan van de combinatie **rechter/ raadsheer plaatsvervanger advocaat**, treedt automatisch en impliciet het risico van meined op, door schendingen van de eed naar de ene kant en / of naar de andere kant. Advocaten worden op voorhand geloofd op hun woord, ze zijn toch immers verplicht de waarheid te vertellen! Sommige advocaten weten een jaar van voren te voorspellen wat de uitkomst van een rechtszaak of tuchtzaak zal zijn. Een beter bewijs van het bestaan van corruptie is nauwelijks denkbaar.¹⁵

Voorbeelden

Een groot aantal voorbeelden opgenomen in het IRM rapport getuigt van dit fatale dodelijke systeem, i.e. IRT affaire; OHRA / Rem affaire ..... , waarbij de vraag gesteld mag worden of er sindsdien iets is veranderd? Neen, het IRM rapport 1996, leest nog steeds als dagelijkse praktijk, alleen de namen verschillen.

---

¹⁵ Uitspraak in cassatie, d.d. 10 augustus 2012, zaaknummer 11/02501 en Kort geding vonnis 31 januari 2012 237154/ KG ZA 11-706.

StichtingHollandpromote.com

Juridische Advisering, Mediation en Uitgever van het tijdschrift eJNR, ISSN 1871-5141

Meer actuele voorbeelden zijn Mr. J. Ekelmans raadsheer plaatsvervanger en advocaat, mr. C. Brederveld, enz., enz.

Conclusie¹⁶

Het rechtsbedrijf gedraagt zich procesmatig als een open systeem zonder enige feedback.

Onmiskenbaar is het laten prevaleren van belangen de hoofdoorzaak van dit falend wettelijk grensoverschrijdend (meinedig) gedrag!

Het systeem en de praktijk van rechter / raadsheer plaatsvervanger advocaat dient zo snel mogelijk te verdwijnen uit de Nederlandse rechtspraktijk!¹⁷

Eindhoven, mei 2018

---

¹⁶ Deze schade veroorzakende corruptie, met honderden zelfmoorden per jaar, dient vervloekt te worden tot in het derde geslacht.

¹⁷ Zie ook de aanbevelingen in het rapport: Herziening Rechterlijke Organisatie; "onverenigbaarheden", Staatscommissie 1976.